

การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรแห่งนวัตกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพ การศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ*

The Development of a School Management Model toward an Innovative Organization to Enhance Educational Quality in Secondary Schools under Chaiyaphum Secondary Educational Service Area Office

¹สุชาติ รักษาชนม์ และ สุธรรม ธรรมทัศนานนท์

¹Suchat Raksachon and Sutum Tummatasananon

มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตขอนแก่น

Sripatum University, Khonkaen Campus, Thailand.

¹Corresponding Author's Email: Suchat.tt2090@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น และแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาองค์กรแห่งนวัตกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ มีกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเป็น ผู้ทรงคุณวุฒิ 9 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา 91 คน โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ เป็นผู้บริหารสถานศึกษา 3 คน 2) สร้างและตรวจสอบรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรแห่งนวัตกรรม กลุ่มผู้ให้ข้อมูลได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ 9 คน 3) ทดลองใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรแห่งนวัตกรรม โดยผู้บริหารสถานศึกษา 20 คน โดยสมัครใจ และ 4) ประเมินรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรแห่งนวัตกรรม โดยผู้บริหารสถานศึกษา 20 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ (1) แบบสอบถามความเหมาะสมขององค์ประกอบ (2) แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ (3) แบบสัมภาษณ์ (4) ประเด็นการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ (5) แบบสอบถามความเป็นไปได้ (6) แบบทดสอบ (7) แบบสังเกตพฤติกรรม (8) แบบสอบถามความเหมาะสมและความเป็นประโยชน์ และ (9) แบบสอบถามความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความต้องการจำเป็นและค่าคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมาก ลำดับความต้องการจำเป็นอันดับ 1 ได้แก่ ด้านการมีวิสัยทัศน์และเป้าหมายร่วม 2) ผลการสร้างรูปแบบ ประกอบด้วย 5 ส่วน (1) หลักการแนวคิดและวัตถุประสงค์ (2) องค์ประกอบ/วิธีการดำเนินงาน (3) แนวทางการนำไปใช้ (4) การประเมินผล และ (5) เงื่อนไขความสำเร็จ ผลการประเมินความเป็นไปได้ของรูปแบบอยู่ในระดับมากที่สุด 3) ผลการทดลองใช้รูปแบบ กลุ่มเป้าหมายมีคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์เฉลี่ยเท่ากับ 76.76 ซึ่งมีระดับพัฒนาการสูงมาก และ 4) ผลการประเมินรูปแบบมีความเหมาะสมและความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด และความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: รูปแบบ; การบริหารสถานศึกษา; คุณภาพการศึกษา; องค์กรแห่งนวัตกรรมทางการศึกษา

Abstract

This research article aimed to: 1) examine the current conditions, desirable conditions, priority needs, and development guidelines for school administration toward becoming innovative organizations to improve educational quality under Chaiphum Secondary Educational Service Area Office. The informants consisted of nine experts, while the sample included 91 school administrators selected through stratified random sampling, and three administrators who participated in interviews; 2) develop and validate a school management model for transforming schools into innovative organizations, with nine experts serving as informants; 3) implement the developed model with 20 volunteer school administrators; and 4) evaluate the model with the same group of 20 administrators. The research instruments included: 1) a suitability questionnaire for components, 2) a questionnaire on current and desirable conditions, 3) an interview form, 4) expert seminar issues, 5) a feasibility questionnaire, 6) a test, 7) a behavioral observation form, 8) a suitability and utility questionnaire, and 9) a satisfaction questionnaire. The statistical methods used were percentage, mean, standard deviation, priority needs index, and relative gain scores.

The research findings revealed that: 1) both the current and desirable conditions were at a high level, with the highest priority need being shared vision and goals; 2) the developed model consisted of five components: (1) principles, concepts, and objectives, (2) components/operational procedures, (3) implementation guidelines, (4) evaluation, and (5) conditions for success. The feasibility of the model was evaluated at the highest level; 3) the results of the model implementation showed that the target group achieved an average relative gain score of 76.76, indicating a very high level of development; and 4) the overall evaluation of the model indicated that its propriety and utility were at the highest level, and participant satisfaction was also at the highest level.

Keywords: Model; School Administration; Educational Quality; Innovative Educational Organization

บทนำ

องค์การแห่งนวัตกรรม เป็นองค์การรูปแบบใหม่ที่มีการปรับเปลี่ยนลักษณะองค์การ ที่สนับสนุนให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ และพนักงานในองค์การมีการเลือกใช้ความคิดใหม่หรือ ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม เพื่อพัฒนาเครื่องมือ ระบบ กระบวนการ นโยบาย สินค้าหรือบริการที่มี ความใหม่ต่อองค์การและทำให้เกิดประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจและสังคม (National Innovation Agency, 2020) และองค์การแห่งนวัตกรรมทางการศึกษาว่า เป็นองค์การทางการศึกษาที่มีการสร้างสิ่งใหม่ หรือมีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงสิ่งเดิมทั้งรูปแบบ วิธีการทำงาน และการจัดการเรียนการสอน แล้วทำให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพดีขึ้นกว่าเดิม (Prajankett, 2014) สอดคล้องกับ Chaemchoy (2012) ได้อธิบายว่า องค์การแห่งนวัตกรรมการศึกษา คือ สถานศึกษาที่พัฒนานวัตกรรม หรือนำนวัตกรรมต่าง ๆ มาใช้เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา อย่างต่อเนื่องและเกิดการ บริหารเชิงนวัตกรรมที่มีประสิทธิภาพ โดยองค์การทางการศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานว่ามีหน้าที่ในการให้บริการทางการศึกษากับสังคมและ
จำเป็น ที่จะต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงและพร้อมที่จะแข่งขันเพื่อให้องค์กรของตนเอง
สามารถที่จะทำหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป (National Innovation Agency, 2020)

ผลการดำเนินการจัดการศึกษามัธยมศึกษา ตามประกาศทิศทางการพัฒนาคุณภาพการมัธยมศึกษา
ยุคใหม่ (พ.ศ. 2561 - 2569) ด้านคุณภาพผู้เรียนและด้านระบบการเรียนรู้ ในปีการศึกษา 2564 แม้ว่าจะมี
โรงเรียนจำนวนหนึ่งสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ นักเรียนมีศักยภาพและ สามารถแข่งขันได้ใน
ระดับนานาชาติ เป็นที่ยอมรับของสังคมทั่วไป แต่เมื่อศึกษาและพิจารณาคุณภาพ ในภาพรวม พบว่า ตัวบ่งชี้
และค่าเป้าหมายการดำเนินการพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษา ส่วนใหญ่มีผลการดำเนินการต่ำกว่า
เกณฑ์และค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ในประกาศ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ด้านคุณภาพผู้เรียน ตัวบ่งชี้ด้านผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียนในวิชาหลักจากการทดสอบทางการศึกษา ระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2564
ทั้งระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 วิชาภาษาไทย มีค่าเฉลี่ยระดับประเทศสูงกว่าร้อยละ 50 ส่วนอีกสี่วิชาหลัก
มีค่าเฉลี่ยระดับประเทศต่ำกว่าร้อยละ 50 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 ทั้งห้าวิชาหลัก มีค่าเฉลี่ยระดับประเทศ
ต่ำกว่าร้อยละ 50 ซึ่งผลจาก การดำเนินงานดังกล่าวสอดคล้องกับรายงานของสำนักงานรับรองมาตรฐานและ
ประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ที่พบว่า นักเรียนมีความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบ มีความรู้และ
ทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร ตลอดจนทักษะการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง อยู่ในเกณฑ์ที่ต้องได้รับการพัฒนา
อย่างเร่งด่วน (Office of the National Education Commission, 2010) จากสภาพปัญหาดังกล่าว
สถานศึกษาต้องมีการเปลี่ยนแปลงและปรับตัวสู่ความเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรมที่มีการปรับปรุงและ
เปลี่ยนแปลงด้านกระบวนการทางความคิด เพื่อก่อให้เกิดสิ่งใหม่ที่แตกต่างและเป็นประโยชน์ขึ้นมา
(McKeown, 2008) สู่การพัฒนาเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรมการศึกษา ที่มีการกระทำใหม่ การสร้างใหม่ หรือ
การพัฒนาตัดแปลงจากสิ่งใด ๆ แล้ว ทำให้การศึกษาหรือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพดีขึ้น
กว่าเดิม ทำให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงในการเรียนรู้ เกิดการเรียนรู้อย่างรวดเร็ว มีแรงจูงใจในการเรียน
(Sitthisomboon, 2009) ดังนั้น การเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรมการศึกษา สถานศึกษาจึงต้องมีความสามารถ
คิดค้นทำสิ่งใหม่ ๆ เพื่อการพัฒนาได้ตั้งแต่กระบวนการทำงาน และการผลิตผลงาน ทั้งในรูปแบบการบริหาร
การจัดทำหลักสูตร การสร้างสื่อหรือวิธีการจัดการเรียนการสอน รวมถึงการวัดและประเมินผล เพื่อส่งเสริม
การเรียนรู้ ของผู้เรียนตามศักยภาพ และมีสมรรถนะพร้อมในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพได้อย่างมี
ประสิทธิภาพต่อไป สอดคล้องกับ Nontasoot (2007) ที่กล่าวว่าท่ามกลางกระแสความเปลี่ยนแปลงของโลก
ในทุกมิตินั้นหน่วยงานหรือองค์กรต่าง ๆ จำเป็นต้องปรับตัวเองเพื่อความอยู่รอด ซึ่งที่ผ่านมา ทั้งผู้บริหาร
สถานศึกษาและครูได้รับการพัฒนาทั้งระบบจากหน่วยงานต้นสังกัดเพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจ มีสมรรถนะ
ที่จำเป็นและเอื้อต่อการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล มีการบริหารคุณภาพ การประกัน
คุณภาพการศึกษา การนำนวัตกรรมทางการบริหารใหม่ ๆ มาใช้ ในการบริหารจัดการเพื่อมุ่งผลสัมฤทธิ์นั้น
ล้วนแต่เป็นความพยายามในการพัฒนาสถานศึกษา ให้มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของนักเรียน ผู้ปกครอง สังคม
ชุมชน จากความสำคัญขององค์กรแห่งนวัตกรรมดังกล่าวมาแล้วข้างต้น จึงมีความจำเป็น อย่างยิ่ง
ที่สถานศึกษาต่าง ๆ จะต้องพัฒนานวัตกรรม หรือนำนวัตกรรมต่าง ๆ มาใช้เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
ซึ่งผู้ที่มีส่วนสำคัญในการผลักดันให้มีการสร้างพัฒนา หรือนำนวัตกรรมมาใช้ให้เกิดองค์กรนวัตกรรม
การศึกษาก็คือ ผู้นำหรือผู้บริหารสถานศึกษาที่สามารถใช้นวัตกรรม ในการนำองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ
หรือเรียกว่าผู้นำเชิงนวัตกรรม (Innovative leader) โดยจำเป็นต้องมีทักษะการคิดที่แตกต่างอย่างสร้างสรรค์
เพื่อให้ได้สิ่งใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์ ต่อการพัฒนาองค์กรที่เรียกว่าทักษะการคิดเชิงนวัตกรรม (Innovative
thinking) เป็นทักษะความคิดพื้นฐานในการทำให้เกิดนวัตกรรมในองค์กร ปลูกฝังทักษะการคิดลักษณะนี้

ให้เกิดขึ้นกับครูและบุคลากรในสถานศึกษา เนื่องจากในการบริหารการศึกษานั้นต้องอาศัยความร่วมมือจากครูและบุคลากรการศึกษาเพื่อขับเคลื่อนผลลัพธ์ด้วยกระบวนการจัดการความรู้ ก็จะทำให้สถานศึกษาเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรม (Innovative organization) โดยผลลัพธ์ดังกล่าว คือ คุณภาพผู้เรียน ซึ่งนับได้ว่าเป็นนวัตกรรม (Innovative product) ที่เกิดจากการบริหารเชิงนวัตกรรมที่มีประสิทธิภาพ (Chaemchoy, 2012)

จากการทบทวนวรรณกรรม และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาองค์ประกอบตัวบ่งชี้ สภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์ขององค์กรแห่งนวัตกรรม รวมทั้งการพัฒนา รูปแบบสู่องค์กรแห่งนวัตกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียน ที่มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ สามารถประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการวางแผนการจัดการมัธยมศึกษาและการพัฒนาโรงเรียน สู่ความเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรม อันจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง และเกิดการบริหารเชิงนวัตกรรมที่มีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น และแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาองค์กรแห่งนวัตกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ
2. เพื่อสร้างและตรวจสอบรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรแห่งนวัตกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ
3. เพื่อทดลองใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรแห่งนวัตกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ
4. เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรแห่งนวัตกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) มีการดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอนตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น และแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรแห่งนวัตกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ

1.1 การศึกษาเอกสาร ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรแห่งนวัตกรรม

1.2 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรแห่งนวัตกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ

1.2.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จากโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ รวมจำนวน 102 คน

1.2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จากโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ รวมจำนวน 84 คน โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random sampling)

1.3 การศึกษาแนวทางการพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรแห่งนวัตกรรม กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู จากโรงเรียนที่มีการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรแห่งนวัตกรรมที่ประสบความสำเร็จเชิงประจักษ์ระดับชาติ จำนวน 3 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 1) แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรแห่งนวัตกรรม มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ และ 2) แบบสัมภาษณ์แนวทางการสร้างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรแห่งนวัตกรรม มีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง โดยมีค่า IOC ทุกข้อคำถามเท่ากับ 1.00

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรแห่งนวัตกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ

2.1 ยกร่างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรแห่งนวัตกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ ผู้วิจัยเป็นผู้กร่างเองโดยใช้ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาในขั้นตอนที่ 1

2.2 ตรวจสอบยืนยันและประเมินความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรแห่งนวัตกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ ด้วยวิธีการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship)

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่เป็นอาจารย์ภาควิชาบริหารการศึกษา ผู้บริหารการศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษา 9 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประเด็นการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) และแบบประเมินความเป็นไปได้ของรูปแบบฯ ลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ มีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (ค่า IOC) อยู่ในช่วงระหว่าง 0.80 – 1.00

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรแห่งนวัตกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ

ผู้วิจัยขอหนังสือจากวิทยาลัยบัณฑิตศึกษากิจการ มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตขอนแก่น ถึงกลุ่มเป้าหมาย เพื่อเข้าร่วมพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรแห่งนวัตกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ ผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัยดำเนินการฝึกอบรมด้วยการประชุมเชิงปฏิบัติการและนิเทศติดตามประเมินผลตามกรอบระยะเวลาที่กำหนด

กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ สหวิทยาเขตแก่งคร้อ - คอนสวรรค์ จำนวน 20 คน โดยสมัครใจ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) คู่มือรูปแบบฯ 2) แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจก่อน - หลัง การประชุมเชิงปฏิบัติการ จำนวน 20 ข้อ มีตรวจสอบความสอดคล้อง อยู่ระหว่าง 0.80-1.00 3) แบบสังเกตพฤติกรรมก่อน-หลังการพัฒนา ตรวจสอบความสอดคล้อง อยู่ระหว่าง 0.80-1.00

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรแห่งนวัตกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ

ผู้วิจัยขอหนังสือจากวิทยาลัยบัณฑิตศึกษากิจการ มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตขอนแก่น ถึงกลุ่มเป้าหมาย เพื่อเข้าร่วมพัฒนาตามรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรแห่งนวัตกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ ผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัยดำเนินการฝึกอบรมและนิเทศติดตามประเมินผล

กลุ่มเป้าหมายเป็นผู้บริหารสถานศึกษา 20 คน โดยสมัครใจ (ที่เข้ารับการพัฒนาตามรูปแบบฯ)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 1) แบบสอบถามความเหมาะสมและความเป็นประโยชน์ของรูปแบบฯ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตรวจสอบความสอดคล้อง อยู่ระหว่าง 0.80-1.00 และ 2) แบบสอบถามความพึงพอใจต่อรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรแห่งนวัตกรรม มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตรวจสอบความสอดคล้อง อยู่ระหว่าง 0.80-1.00

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์การวิจัยที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น และแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรแห่งนวัตกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ ผลการวิจัย ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และค่าความต้องการจำเป็น โดยรวมรายด้าน

องค์ประกอบ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI	ลำดับ
	\bar{X}	S.D.	แปลค่า	\bar{X}	S.D.	แปลค่า		
1. ด้านการมีวิสัยทัศน์และเป้าหมายร่วม	4.39	0.71	มาก	4.62	0.59	มากที่สุด	3.62	1
2. ด้านการปรับปรุงโครงสร้างองค์การ	4.27	0.71	มาก	4.41	0.68	มาก	3.41	2
3. ด้านการมุ่งเน้นความสำคัญของบุคลากร	3.45	0.76	ปานกลาง	3.93	0.82	มาก	2.93	6
4. ด้านการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง	3.89	0.80	มาก	4.07	0.65	มาก	3.07	4
5. ด้านการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ	3.69	0.76	มาก	3.96	0.80	มาก	2.96	5
6. ด้านการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์	4.13	0.73	มาก	4.28	0.62	มาก	3.28	3
โดยรวม	3.97	0.75	มาก	4.21	0.69	มาก	3.21	

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบันของการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรแห่งนวัตกรรม เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ ในภาพรวมมีสภาพการดำเนินงานปัจจุบันอยู่ในระดับมาก โดยสภาพปัจจุบันขององค์การแห่งนวัตกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์และเป้าหมายร่วม รองลงมาคือ ด้านการปรับปรุงโครงสร้างองค์การ ด้านการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ด้านการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง ด้านการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ และด้านการมุ่งเน้นความสำคัญของบุคลากร ตามลำดับ และสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรแห่งนวัตกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ ในภาพรวมมีสภาพการดำเนินงานปัจจุบันอยู่ในระดับมาก โดยสภาพปัจจุบันขององค์การแห่งนวัตกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์และเป้าหมายร่วม รองลงมาคือ ด้านการปรับปรุงโครงสร้างองค์การ ด้านการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ด้านการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง ด้านการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ และด้านการมุ่งเน้นความสำคัญของบุคลากร ตามลำดับ

ลำดับความต้องการจำเป็นที่มีค่า PNI_{modified} มากที่สุดคือ ด้านการมีวิสัยทัศน์และเป้าหมายร่วม รองลงมาคือ ด้านการปรับปรุงโครงสร้างองค์การ ด้านการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ด้านการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง ด้านการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ และด้านการมุ่งเน้นความสำคัญของบุคลากร ตามลำดับ

วัตถุประสงค์การวิจัยที่ 2 เพื่อสร้างและตรวจสอบรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรแห่งนวัตกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ ผลการวิจัย ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการประเมินความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรแห่งนวัตกรรมฯ

รายการ	ความเหมาะสม		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ส่วนที่ 1 หลักการแนวคิดและวัตถุประสงค์	4.59	0.52	มากที่สุด
ส่วนที่ 2 องค์ประกอบ/วิธีการดำเนินงาน	4.66	0.51	มากที่สุด
ส่วนที่ 3 แนวทางการนำไปใช้	4.55	0.53	มากที่สุด
ส่วนที่ 4 การประเมินผล	4.52	0.54	มากที่สุด
ส่วนที่ 5 เงื่อนไขความสำเร็จ	4.67	0.49	มากที่สุด
เฉลี่ยโดยรวม	4.63	0.52	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่าผลการประเมินความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรแห่งนวัตกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ เฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ส่วนที่ 1 หลักการแนวคิดและวัตถุประสงค์ อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนที่ 2 องค์ประกอบ/วิธีการดำเนินงาน อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนที่ 3 แนวทางการนำไปใช้ อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนที่ 4 การประเมินผล อยู่ในระดับมากที่สุด และส่วนที่ 5 เงื่อนไขความสำเร็จ อยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ

วัตถุประสงค์การวิจัยที่ 3 เพื่อทดลองใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรแห่งนวัตกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ ผลการวิจัยพบว่า

3.1 กลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมการพัฒนาและประชุมเชิงปฏิบัติการมีคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์เฉลี่ยเท่ากับ 76.76 ซึ่งมีระดับพัฒนาการสูงมาก และผ่านเกณฑ์การประเมินทุกคน

3.2 ผลการประเมินระดับพฤติกรรมตามรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรแห่งนวัตกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ ก่อนและหลังการพัฒนา พบว่าก่อนการพัฒนาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.30$, S.D. = 0.50) และหลังการพัฒนาอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.62$, S.D. = 0.53) สรุปได้ว่าระดับพฤติกรรมหลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนา และผ่านเกณฑ์การประเมินทุกหน่วยการพัฒนา

วัตถุประสงค์การวิจัยที่ 4 เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรแห่งนวัตกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ ผลการวิจัยพบว่า

ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรแห่งนวัตกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ พบว่าด้านความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.70$, S.D. = 0.49) ซึ่งผ่านเกณฑ์การประเมินทุกข้อ และด้านความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.72$, S.D. = 0.52) ซึ่งผ่านเกณฑ์การประเมินทุกข้อ

ผลการประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรแห่งนวัตกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ พบว่า ความพึงพอใจต่อรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรแห่งนวัตกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

มัธยมศึกษาชัยภูมิ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.77$, S.D. = 0.50) และผ่านการประเมินทุกด้าน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่ 1 กระบวนการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรแห่งนวัตกรรม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.78$, S.D. = 0.51) ด้านที่ 2 วิธีการดำเนินการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรแห่งนวัตกรรม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.76$, S.D. = 0.50) และด้านที่ 3 คุณภาพในการพัฒนา อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.76$, S.D. = 0.48) ตามลำดับ และมีข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงรูปแบบรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรแห่งนวัตกรรม ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น พบประเด็นสำคัญ ดังนี้ 1) ควรมีการกำหนดให้ใช้เทคโนโลยีปัญหา ประดิษฐ์ในการการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรแห่งนวัตกรรมทุกมิติ และ 2) ควรกำหนดให้มีสถานศึกษาพี่เลี้ยงเพื่อการศึกษาดูงานสถานศึกษาต้นแบบการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรแห่งนวัตกรรม ซึ่งผู้วิจัยจะได้นำข้อมเสนอแนะนี้ไปปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรแห่งนวัตกรรม ต่อไป

องค์ความรู้ใหม่

ผู้วิจัยขอสรุปองค์ความรู้จากวิจัยเป็นภาพประกอบรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรแห่งนวัตกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ ดังนี้

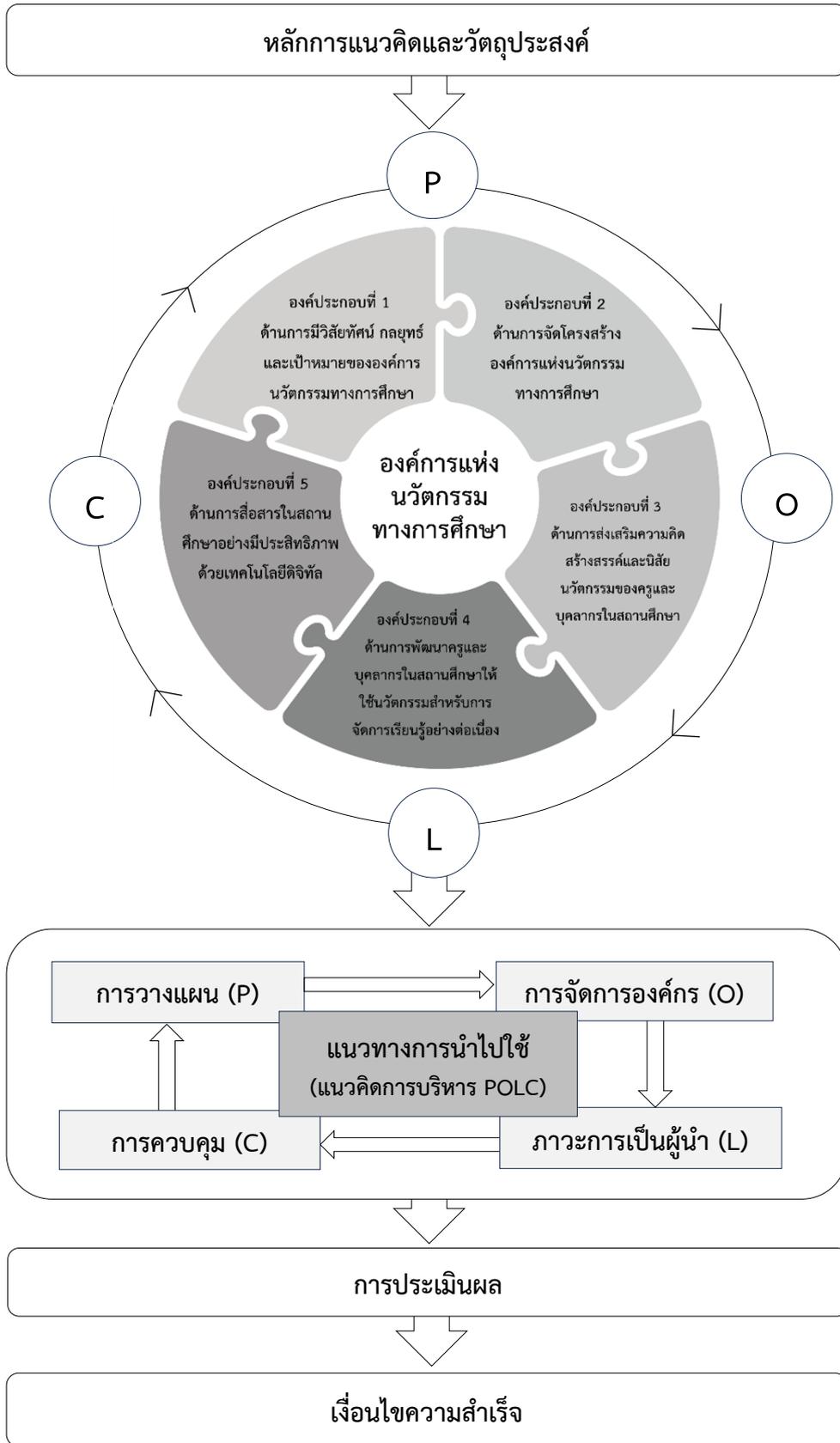

Figure 1: The New Body of Knowledge

จากภาพที่ 1 พบว่า มีองค์ประกอบสำคัญ 5 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 หลักการแนวคิดและวัตถุประสงค์ เป็นตัวสำคัญในการเป็นองค์การแห่งนวัตกรรมทำให้เห็นภาพความสำเร็จร่วมกันขององค์กร ส่วนที่ 2 องค์ประกอบ/วิธีการดำเนินงาน ส่วนที่ 3 แนวทางการนำไปใช้ ตามแนวคิดการจัดองค์กร การวางแผน การจัดองค์กร และการควบคุม ส่วนที่ 4 แนวทางการประเมินผล โดยยึดวัตถุประสงค์เป็นหลัก และส่วนที่ 5 เงื่อนไขความสำเร็จ เป็นส่วนที่ช่วยสนับสนุนรูปแบบให้มีประสิทธิผลตามวัตถุประสงค์ ใช้สำหรับขับเคลื่อนสถานศึกษาสู่องค์การนวัตกรรม

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย 1 พบว่า สภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากการศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้มาสร้างแบบสอบถามเพื่อนำส่งให้กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ ตอบแบบสอบถามทำให้ทราบถึงระดับสภาพปัจจุบันของการบริหารสถานศึกษาสู่องค์การแห่งนวัตกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิที่ต้องได้รับการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์การแห่งนวัตกรรมทางการศึกษา ซึ่งพบว่าอยู่ในระดับมากแสดงให้เห็นว่าโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิมีการดำเนินการ บริหารสถานศึกษาสู่องค์การแห่งนวัตกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และต้องพัฒนาให้มินวัตกรรมสำหรับบริหารสถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรมตามความต้องการจำเป็น และผลการวิจัยยังสอดคล้องกับ Chumwaengwapee (2018) ที่พบว่าสภาพปัจจุบันขององค์การแห่งนวัตกรรมของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาพรวมมีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก โดยสภาพปัจจุบันขององค์การแห่งนวัตกรรมที่มีสภาพการดำเนินงานลำดับสูงสุด คือ ด้านการมุ่งเน้นความสำคัญของบุคลากรและด้านการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ สำหรับสภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมาก เป็นเพราะผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากการศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้มาสร้างแบบสอบถามเพื่อนำส่งให้กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ ตอบแบบสอบถามทำให้ทราบถึงสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาสู่องค์การแห่งนวัตกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิที่ต้องได้รับการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์การแห่งนวัตกรรมทางการศึกษา และลำดับความต้องการจำเป็นที่มีค่า PNI มากที่สุดคือ ด้านการมีวิสัยทัศน์และเป้าหมายร่วม ทั้งนี้เป็นเพราะผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้รับการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์มาวิเคราะห์โดยหาค่าดัชนีความต้องการจำเป็นในการตรวจสอบเพื่อให้ทราบถึงระดับและความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษาสู่องค์การแห่งนวัตกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ ดังที่ Wongwanitch (2015) กล่าวว่า การประเมินความต้องการจำเป็น (needs assessment) เป็นกระบวนการประเมินเพื่อกำหนดความแตกต่างของสภาพที่เกิดขึ้น (what is) กับสภาพควรจะเป็น (what should be) โดยระบุสิ่งที่ต้องการให้เกิดว่ามีลักษณะเช่นใด จากนั้นนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ประเมินว่าสมควรเปลี่ยนแปลงอะไรบ้าง การเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากการประเมินความต้องการจำเป็นจึงเป็นการเปลี่ยนแปลงในเชิงสร้างสรรค์ และเป็นการเปลี่ยนแปลงทางบวก สอดคล้องกับการวิจัยของ Sangthamat, Manunphon, and Sangamphon (2024) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาแบบสถานศึกษาสู่องค์การแห่งนวัตกรรม สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในศตวรรษที่ 21 พบว่า ผลการศึกษาปัญหาของการพัฒนาสถานศึกษาสู่องค์การแห่งนวัตกรรมสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในศตวรรษที่ 21 ทั้ง 10 ด้าน เรียงจากลำดับที่มีการดำเนินการน้อยหรือมีปัญหา มากที่สุด ได้แก่ 1) ด้านการสื่อสาร 2) ด้านการมีส่วนร่วมในนวัตกรรม 3) ด้านการฝึกอบรมและพัฒนา

บุคลากร 4) ด้านวิสัยทัศน์ร่วม 5) ด้านสถานศึกษาแห่งการเรียนรู้ 6) ด้านบรรยากาศสร้างสรรค์ 7) ด้านบุคคลสำคัญ 8) ด้านปัจจัยภายนอก 9) ด้านโครงสร้างองค์กร และ 10) ด้านทีมงานที่มีประสิทธิภาพ

จากการศึกษาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย 2 พบว่า รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรแห่งนวัตกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ มีผลการประเมินความเป็นไปได้ เฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ Sangthamat, Manunphon, and Sangamphon (2024) พบว่าผลการร่างและพัฒนากรอบการพัฒนาสถานศึกษาสู่องค์กรแห่งนวัตกรรมสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในศตวรรษที่ 21 ด้านความถูกต้องและด้านความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ยังเป็นเพราะว่าผู้วิจัยได้นำข้อมูลเชิงปริมาณจากการตอบแบบสอบถามสภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการพัฒนากรอบ รวมทั้งข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) มาয়กร่างรูปแบบ แล้วเข้าสู่กระบวนการตรวจสอบยืนยันรูปแบบ โดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิเป็นอาจารย์หรือนักวิชาการด้านการบริหาร การศึกษา ผู้บริหารการศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งมีประสบการณ์ในตำแหน่งไม่น้อยกว่า 10 ปี มีวิทยฐานะไม่ต่ำกว่า ชำนาญการพิเศษ และ/หรือ มีตำแหน่งทางวิชาการไม่ต่ำกว่า ผู้ช่วยศาสตราจารย์ จึงทำให้การสร้างและตรวจสอบยืนยันรูปแบบ และผลการประเมินความเป็นไปได้ของรูปแบบอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ในขั้นตอนของการตรวจสอบและยืนยันรูปแบบผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ข้อเสนอแนะและปรับองค์ประกอบของการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรแห่งนวัตกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา เป็น 5 องค์ประกอบ ซึ่งสอดคล้องกับ Tummatasananon (2023) กล่าวว่าการจัดการสู่องค์กรแห่งนวัตกรรมการศึกษา ประกอบด้วย 1) การจัดโครงสร้างองค์กรแห่งนวัตกรรมการศึกษา ได้แก่ 1.1) การกำหนดโครงสร้างขององค์กร การจัดตั้งคณะทำงานร่วมกันทำงานตามโครงการต่าง ๆ 1.3) การสร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน และ 1.4) การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพในองค์กร 2) การมุ่งเน้นการดำเนินงานเชิงกลยุทธ์สู่ความเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรม ได้แก่ 2.1) มีการมุ่งพัฒนาบุคลากรสู่ความเป็นนักนวัตกรรม 2.2) การพัฒนาประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีม 2.3) การจัดบรรยากาศการทำงานที่ส่งเสริมการคิดสร้างสรรค์ และ 2.4) การเสริมสร้างวัฒนธรรมที่ส่งเสริมนวัตกรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของ Phumphongkotchasorn (2024) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบนวัตกรรมการบริหารจัดการสถานศึกษาเชิงสร้างสรรค์ เพื่อส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า รูปแบบการบริหารสถานศึกษา สิ่งสำคัญคือระบบในการทำงาน ซึ่งต้องประกอบด้วย 1) ปัจจัยนำเข้าเป็นองค์ประกอบแรกจะนำไปสู่การดำเนินงาน โดยครอบคลุมถึงสภาพแวดล้อม ประกอบด้วย ภาวะผู้นำ บุคลากรทางการศึกษา โครงสร้างองค์กร แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา และวัฒนธรรมองค์กร 2) กระบวนการ ประกอบด้วย การศึกษา และวิเคราะห์ปัญหา การวางแผนและออกแบบ การใช้นวัตกรรม และการประเมินผล 3) ผลผลิต ประกอบด้วย นวัตกรรมผลิตภัณฑ์ นวัตกรรมกระบวนการ และนวัตกรรมรูปแบบการบริหาร ทั้งนี้ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบนวัตกรรมการบริหารจัดการสถานศึกษาเชิงสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าเหมาะสม ส่วนผลการประเมินความถูกต้องและความเหมาะสมของรูปแบบนวัตกรรมการบริหารจัดการสถานศึกษาเชิงสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้บริหารสถานศึกษามีความเห็นว่ามีความถูกต้องระดับมากที่สุด และความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน

จากการศึกษาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย 3 พบว่า กลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมการพัฒนาและประชุมเชิงปฏิบัติการมีคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์เฉลี่ยเท่ากับ 76.76 ซึ่งมีระดับพัฒนาการสูงมาก และผ่านเกณฑ์การประเมินทุกคน ทั้งนี้เป็นเพราะว่าผู้วิจัยได้นำคู่มือรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรแห่งนวัตกรรม

เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ ซึ่งมีความเหมาะสมและผ่านการประเมินความเหมาะสมโดยผู้ทรงคุณวุฒิ มาใช้พัฒนาคุณภาพในสถานการณจริง ซึ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ มีการกำหนดให้เรียนรู้ด้วยตนเองจากแหล่งต่าง ๆ และมีการเชิญวิทยากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรแห่งนวัตกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาทำให้ความรู้ ซึ่งงานวิจัยของ Sauphayana (2021) พบว่าการเปิดรับการเปลี่ยนแปลงและความสุขของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในสถาบันอุดมศึกษาเพิ่มขึ้นเมื่อผู้นำและผู้บริหารได้รับการฝึกอบรมผ่านการประชุมและกิจกรรมด้านมาตรฐานการดำเนินงาน ดังนั้น การใช้เทคโนโลยีที่เกิดขึ้นใหม่และการส่งเสริมการเปลี่ยนแปลงผ่านการศึกษา การสร้างความตระหนักรู้ และการฝึกอบรมจะช่วยให้ระดับของนวัตกรรมในมหาวิทยาลัยและสถาบันอุดมศึกษาเพิ่มขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการพัฒนาในด้านสมรรถนะและผลผลิตทางวิชาการ อีกทั้งยังมีการดำเนินการประเมินความรู้ความเข้าใจเพื่อเป็นพื้นฐานในการบริหารสถานศึกษาให้เกิดคุณภาพบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดย Mukhammedovna and Bahromkizi (2021) ได้ศึกษาและทำวิจัยเรื่องเรื่อง การบริหารจัดการนวัตกรรมในองค์กรการศึกษาพบว่า ด้านการจัดการนวัตกรรมในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมุ่งเน้นการสร้างเงื่อนไขที่จำเป็นสำหรับการดำเนินการตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อนำนวัตกรรมเข้าสู่กระบวนการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ ซึ่งบุคลากรเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรแห่งนวัตกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Haseesuk and Haseesuk (2025) ได้วิจัยเรื่อง โปรแกรมเสริมสร้างความเป็นนวัตกรรมของครูเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 พบว่า โปรแกรมเสริมสร้างความเป็นนวัตกรรมของครูเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 ประกอบด้วย 5 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 หลักการ ส่วนที่ 2 วัตถุประสงค์ ส่วนที่ 3 เนื้อหา ส่วนที่ 4 แนวทางการพัฒนา และ ส่วนที่ 5 แนวทางการประเมิน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งเป็นนวัตกรรมสำหรับการพัฒนาบุคลากรให้เป็นนวัตกรรมเพื่อสร้างนวัตกรรมการศึกษาสำหรับพัฒนาคุณภาพการศึกษา

กลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมการประชุมเชิงปฏิบัติการมีผลการประเมินระดับพฤติกรรมตามรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรแห่งนวัตกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ ก่อนและหลังการพัฒนา โดยพบว่าก่อนการพัฒนาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.30$, S.D. = 0.50) และหลังการพัฒนาอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.62$, S.D. = 0.53) จึงสรุปได้ว่าระดับพฤติกรรมหลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนา และผ่านเกณฑ์การประเมินทุกหน่วยการพัฒนา ทั้งนี้เป็นเพราะว่าผู้วิจัยได้กำหนดการพัฒนาตามคู่มือมีการศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเอง การประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรแห่งนวัตกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ และนำไปสู่การปฏิบัติในสถานการณจริงและบริบทของแต่ละสถานศึกษาของผู้เข้าร่วมการพัฒนา จึงส่งผลให้ผลการประเมินระดับพฤติกรรมตามรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรแห่งนวัตกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ หลังการพัฒนาอยู่ในระดับมากที่สุด

จากการศึกษาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย 4 พบว่า ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรแห่งนวัตกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ พบว่า ด้านความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด และด้านความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับการวิจัยของ Jaichumchuen (2018) พบว่ารูปแบบ

การบริหารงานนวัตกรรมสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนเอกชน ที่สร้างขึ้นมีความเหมาะสม และเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติและมีขั้นตอนเหมือนกับรูปแบบที่สร้างขึ้นตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ อีกทั้งยังสอดคล้องกับการศึกษาของ Sangthamat, Manunphon and Sangamphon (2024) และ Phumphongkotchasorn (2024) ซึ่งพบว่ารูปแบบการพัฒนาสถานศึกษาสู่องค์กรแห่งนวัตกรรมด้านความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด โดยผลการประเมินความเหมาะสมนี้แสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพด้านความเหมาะสมและความเป็นประโยชน์สำหรับนำไปปฏิบัติต่อยอดให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ยิ่งขึ้น

สรุป

จากการดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัยได้ว่า สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมาก และมีลำดับความต้องการจำเป็นที่มีค่า PNI มากที่สุดคือ ด้านการมีวิสัยทัศน์ กลยุทธ์และเป้าหมายขององค์การนวัตกรรมการศึกษา (PNI = 3.62) โดยรูปแบบฯ ประกอบด้วย 5 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 หลักการแนวคิดและวัตถุประสงค์ ส่วนที่ 2 องค์ประกอบ/วิธีการดำเนินงาน ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 ด้านการมีวิสัยทัศน์ กลยุทธ์และเป้าหมายขององค์การนวัตกรรมการศึกษา องค์ประกอบที่ 2 ด้านการจัดโครงสร้างองค์การแห่งนวัตกรรมการศึกษา องค์ประกอบที่ 3 ด้านการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และนิสัยนวัตกรรมของครูและบุคลากรในสถานศึกษา องค์ประกอบที่ 4 ด้านการพัฒนาครูและบุคลากรในสถานศึกษาให้ใช้นวัตกรรมสำหรับการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และองค์ประกอบที่ 5 ด้านการสื่อสารในสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล ส่วนที่ 3 แนวทางการนำไปใช้ ส่วนที่ 4 การประเมินผล และส่วนที่ 5 เงื่อนไขความสำเร็จ โดยมีผลการประเมินความเป็นไปได้ของรูปแบบ เฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คู่มือรูปแบบฯ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และ กลุ่มเป้าหมายมีคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์เฉลี่ยเท่ากับ 76.76 ซึ่งมีระดับพัฒนาการสูงมาก อีกทั้งความเหมาะสมและความเป็นประโยชน์ของรูปแบบ อยู่ในระดับมากที่สุด และความพึงพอใจต่อรูปแบบฯ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรแห่งนวัตกรรม ทำให้ทราบว่าสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรแห่งนวัตกรรม และลำดับความต้องการจำเป็นที่มีค่า $PNI_{modified}$ เป็นลำดับแรกคือ ด้านการมีวิสัยทัศน์และเป้าหมายร่วม แสดงให้เห็นว่าการมีวิสัยทัศน์และเป้าหมายร่วม เป็นกลไกที่สำคัญที่ต้องเร่งพัฒนาเป็นอันดับแรกเพื่อให้การบริหารสถานศึกษาองค์การนวัตกรรมการศึกษามุ่งบรรลุตามวัตถุประสงค์ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรต้องนำไปกำหนดนโยบายการบริหารสถานศึกษา เพื่อขับเคลื่อนสถานศึกษาสู่องค์กรนวัตกรรมการศึกษา

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำคู่มือรูปแบบฯ ไปปรับใช้ในสถานศึกษาตามบริบทอย่างเต็มรูปแบบ โดยผู้บริหารสถานศึกษาควรใช้คู่มือการบริหารสู่องค์กรแห่งนวัตกรรมเป็นกรอบดำเนินงาน พร้อมปรับให้เหมาะสมกับบริบทกับสถานศึกษา และควรจัดงบประมาณและทรัพยากรให้เพียงพอ มีการเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรเชิงนวัตกรรม ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรมีส่วนร่วมคิด สร้างสรรค์ และพัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอน โดยมีระบบการยกย่องและให้รางวัล และต้องมีการพัฒนาศักยภาพบุคลากรอย่างต่อเนื่อง

จัดอบรมเชิงปฏิบัติการด้านเทคโนโลยีดิจิทัล การคิดเชิงสร้างสรรค์ และการบริหารจัดการเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลง เพื่อบริหารสถานศึกษาให้บรรลุสู่องค์การแห่งนวัตกรรมทางการศึกษา

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรวิจัยเพื่อขยายขอบเขตด้านพื้นที่การศึกษาไปยังเขตพื้นที่การศึกษาอื่น เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องและประสิทธิภาพของรูปแบบในบริบทที่แตกต่าง และควรมีการวิจัยเพื่อศึกษาเชิงลึกด้านปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารสถานศึกษาสู่องค์การนวัตกรรมทางการศึกษาในตัวแปรที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ เช่น ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา วัฒนธรรมองค์กรด้านนวัตกรรม นิสัยนวัตกรรมของครู ผู้เรียน นักนวัตกรรม หลักสูตรฐานสมรรถนะ พื้นที่นวัตกรรม เป็นต้น

References

- Chaemchoy, S. (2012). Innovative Concepts for Educational Administration in the 21st Century. *Journal of Education and Innovation*, 14(2), 117–128.
- Chumwaengwapee, A. (2018). *The Development Model of Innovation Organization for Secondary Schools under the Office of Basic Education Commission*. (Doctoral Dissertation). Burapha University. Chonburi.
- Haseesuk, R., & Haseesuk, S. (2025). A Program Strengthen Innovators for Teacher to Develop the Quality of Education at School Buriram Primary Educational Service Area Office 4. *Journal of Buddhist Educational Innovation*, 1(2), 12–28.
- Jaichumchuen, S., et al. (2018). *A Model of Innovation Management for Excellence in General Education Private School under the Office of Private Education Commission*. (Doctoral Dissertation). Burapha University. Chonburi.
- McKeown, M. (2008). *The Truth about Innovation*. London: Prentice-Hall.
- Mukhammedovna, Z. N., & Bahromkizi, M. N. (2021). Innovation Management in an Educational Organization. *Academic Journal of Digital Economics and Stability*, 6(2021), 181–189.
- National Innovation Agency. (2020). *Innovative Organization Book of Knowledge: Management toward an Innovative Organization*. Bangkok: Triple Wow Corporation Company Limited Press.
- Office of the National Education Commission. (2014). *Report on the Performance of the Government Operations Plan for Fiscal Year 2022*. Bangkok: Office of the National Education Commission.
- Phumphongkotchasorn, P. (2024). The Development of an Innovation Model of Creative School Management to Promote the Development of Learners in the 21st Century for Basic Education Institutions. *Journal of MCU Buddhapanya Review*, 9(1), 92–113.
- Prajankett, O. O. (2014). An Educational Innovative Organization: A New Choice of Educational Administration. *Advance Online Publication*, 15(1), 45–51.
- Sangthamat, C., Manunphon, K., & Sangamphon, S. (2024). The Developing an Educational Institution Model into an Innovative Organization for Basic Education Institutions in the 21st Century. *Journal of Mani Chettha Ram Wat Chommani*, 7(6), 704–720.

- Sauphayana, S. (2021). Innovation in Higher Education Management and Leadership. *Journal of Educational and Social Research*, 11(6), 163–172.
- Sitthisomboon, M. (2009). *Development of Educational Innovation*. Phitsanulok: Naresuan University Press.
- Tummatasananon, S. (2023). Management toward an Organization of Educational Innovation. *Journal of MCU Peace Studies*, 11(4), 1658–1667.